

ՎԱՐԴԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՐ-ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ԺՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՐԳԱՆՔԸ

«Պատուեա զհայր քո և զմօր քո լի
 բնգ բարի լիցի, և զի երկայնակեօց
 լինիցիս ի վերայ երկրին բարութեան»:
 (Եկեղ Ի 12)

Ուսես մարգարեն, Սինա լեռան
 վրա, աստվածային ներշնչմամբ
 մշակեց տասը պատվիրանները,
 որպեսզի Իսրայելի ժողովուրդը
 ղեկավարվի դրանցով և ունենա աստվածա-
 հաճո կենցաղ:

Տասնարանյա պատվիրանի հինգերորդը
 հիշեցնում է երիտասարդներին իրենց պար-
 տավորությունները դեպի իրենց ծնողները,
 որոնք Աստուծո փոխանորդն են երկրիս վրա:

Իսրայելացիների մեջ, նահապետական
 շրջանում, հարգանք էին վայելում միայն
 հայրերը, իսկ մայրերն առանձին հարգանք
 չունեին, նույնիսկ Ս. Գրքի մեջ տոհմային
 կապը պահվում էր հայրական գծով: Այս-
 պես օրինակ՝ «Աբրահամ ծնաւ զԻսահակ,
 Իսահակ ծնաւ զՅակովբ, Յակովբ ծնաւ զՅու-
 դա, Յուդա ծնաւ զՓարէա» (Մատթ. Ա 2). և
 ոչ մի տեղ մոր անունը չի հիշատակվում:
 Որպեսզի մայրն էլ հարգանք վայելի իր որ-
 դիներին կողմից, Մովսիսական օրենքը պատ-
 վիրում է. «Պատուեա զհայր քո և զմայր»,
 հավասար շարժով և հավասար հարգանքով,
 ինչպես վկայում է նաև Սողոմոնը իր առակ-
 ների մեջ. «Լուր, որդեակ, խրատու հօր քո
 և մի՛ մերժեր զօրէնս մօր քո» (Առակք Սո-
 ղոմոնի, Ա 8): «Յամենայն սրտէ քումմէ

փառաւորեա զհայր քո և զմօր երկունս մի՛
 մոռանար» (Սիրաք է 29):

Ինչո՞ւ որդիները պիտի հարգեն իրենց
 ծնողներին: Որովհետև Աստուծոց հետո ծնող-
 ներն են որդիներին կյանք շնորհել: Հիվանդ
 որդու անկողնու մոտ ծնողներն են նստում
 և հսկում: Որդիների երջանկությունը ծնող-
 ների ուրախությունն է, իսկ նրանց վիշտը
 ծնողների համար դառնություն է: Աստված
 ծնողներին իր պաշտպանության տակն է
 առնում և պատվիրում է որդիներին՝ «Պա-
 տուեա զհայր քո և զմայր»:

Ծնողների վարմունքը և բարեպաշտու-
 թյունն էլ հիմք չէ, որ որդիները հարգեն ի-
 րենց ծնողներին, որովհետև այդ հատկու-
 թյուններից զուրկ թեթևամիտ ծնողներ կան,
 որոնք լքում են իրենց հարազատ զավակնե-
 րին և անհետանում են, թողնելով դեռևս
 խնամքի և հոգածության կարիք զգացող, ան-
 խառնաճի անընդունակ մանկահասակ երե-
 խաներին:

Աստված չի ասում, թե պետք է պատվել
 հարուստ, խելացի ծնողներին: Որդին երբեք
 չպիտի ասի, որ իմ հայրը կամ մայրը ար-
 ժանի լին հարգանքի: Աստուծո պատվիրանի
 համաձայն, որդին պարտավոր է հարգել իր
 ծնողներին, որովհետև նրանք իր գոյության
 պատճառ են դարձել: Ուստի և ճշմարիտ է
 առածը, թե «Զի փառք մարդոյ ի պատուէ

հօր իւրոյ լինին, և նախատինք որդւոց՝ մօրն անարգութիւն է» (Սիրաք Գ 13): Հոր պատվելը քո սեփական հարգանքն է, իսկ մօրն արհամարհելը քո սեփական նախատինքն է: Եւ հենց դրա համար էլ Աստված խիստ պատիժ նշանակեց ծնողներին արհամարհող որդիներին. «Այն որ արհամարհէ զհայր և անարգէ ծերութիւն մօր, խլեսցեն զնա ազտաւք ձորոց» (Առակք Սողոմոնի 17): Այս խնստութեան հետ մյուս կողմից Աստված իր խոստումն է անում, «զի երկայնակեաց լինիցիս ի վերայ երկրին բարոյեան»:

Այնտեղ, ուր ծնողները հարգվում են, ընտանեկան երջանկությունը և օրհնությունը անպակաս են, իսկ այնտեղ, ուր ծնողներն արհամարհվում են, այնտեղից էլ վերանում են օրհնությունը, խաղաղությունը և դրանց փոխարինում է երկպառակությունը և այսպիսով խորտակվում է ընտանեկան երջանկությունն ու քաղցրությունը: Այն որդին, որ ծաղրում է իր ծնողներին, նույն վիճակին էլ ինքն է արժանանում մի օր: Վատ որդին երբեք լավ հայր չի կարող դառնալ և ամենուրեք հաստատվում է, որ ծնողները նույն վարմունքին են արժանանում, ինչպես որ իրենք են վարվել իրենց ծնողների հետ: Ով իր ծնողներին պատվում է, ինքն էլ իր որդիներին կհարգվի. «Որ փառաւորէ զհայր, Իրկայնակեաց լինի» (Սիրաք Դ 6): Դրա համար էլ հոր օրհնությունը հաստատում է որդու տունը. «Օրհնութիւն հօր հաստատէ զտունս որդւոց» (Սիրաք Գ 11): Ուրեմն պատվի՛ր քո հորը և մորը: Ամեն կերպ զգուշացի՛ր, որ նրանց չվիրավորես: Մի՛ արհամարհիր, այլ լսի՛ր նրանց. մի՛ կարծիր երբեք, թե դու այնքան խելոք ես, որ նրանց խորհուրդը ավելորդ է: Մի՛ ծաղրիր նրանց խոսքերը, նրանց սխալը ծաղրի առարկա մի՛ դարձնիր, նրանց թերությունները մի՛ հրապարակիր օտարների առաջ: Ով իր ծնողներին արհամարհում է, նա մարդկանցից ամենաապերախտն է երկրի վրա: Մի՛ բարկանար նրանց վրա: Այն որդիները, որոնք ծնողնե-

րին հակառակում են, ցավ են նրանց համար, դրա հակառակը՝ իմաստուն որդիները ուրախ խոսքուն են. «Որդի իմաստուն ուրախ առնէ խոսքուն են. «Որդի իմաստուն տրտմութիւն է մօր» զհայր, որդի անմիտ տրտմութիւն է մօր» (Առակք Սողոմոնի Ժ 1): Երբեք թթու դժմի՛ մի՛ ցույց տար ծնողներիդ, կերպարանքդ մի՛ ծռիր ծերունի հորդ դեմ և մի՛ այպանիր տկար, հիվանդ մորդ: Հարգի՛ր, սիրի՛ր նրանց խոր ծերությունը, պատկերացրո՛ւ նրանց անցյալը, հիշի՛ր նրանց սերը և մտածի՛ր այն մասին, որ դու ևս պիտի ծերանաս: Ոչ մի անգամ ձեռք չբարձրացնես հորդ և մորդ դեմ: Աթենացիք կտրում էին այն ձեռքը, որ հարձակվել է ծնողներին հարվածելու: Մովսես մարգարեն պատիժ էր նշանակել ծնողներին հարվածող որդիներին. «Որ հարկանե զհայր իւր կամ զմայր իւր՝ մահու մեռցի: Որ բամբասեցէ զհայր կամ զմայր իւր՝ մահու մեռցի» (Ելք ԻԱ 15—17): Ծառայի՛ր նրանց, քո վարմունքով քաղցրացրո՛ւ նրանց դառն օրերը, անուշ խոսքովդ մոռացնել տո՛ւր նրանց վիշտը, աշխատի՛ր լավ խնամել հիվանդության օրերում:

Հիշի՛ր Հովսեփին, երբ նա եղբայրներին հայտնվեց: Նրա առաջին հարցն էր, թե արդո՞ք հայրը կենդանի էր, ինչպե՞ս էր նրա առողջությունը. ապա ինչ խնամքով նայում էր հորը: Եթե ծնողներդ քեզանից մի բան են խնդրում, աշխատի՛ր ըստ կարելիւնյ կատարել նրանց խնդիրը: Այո՛, ծառայեցե՛ք ձեր ծնողներին մինչև նրանք իրենց աչքերը կփակեն: Մի՛րեցե՛ք ձեր ծնողներին սրտանց, և այդ սերը միշտ ցույց տվե՛ք:

Քո ծնողների հիշատակը անջինջ պահի՛ր հիշողութեանդ մեջ, որպեսզի քո որդիները, որդիների որդիները իմանան, որ դու հինգերորդ պատվիրանը կատարել ես:

Ոչ միայն քո ծնողներին պիտի պատվես, այլ բոլոր ծեր մարդկանց առհասարակ:

Պատվի՛ր ծերունիներին քո ծնողների նման և մի՛ մոռանար, որ դու էլ մի օր կձերանաս և այն ժամանակ ծերի պատիվը կիմանաս:

